

MEMORIA

TREBALL FINAL DE GRAU

Mg/Eg

PRODUCTE AUDIOVISUAL FINALITZAT:

“Castelló, ciutat de partida”

ALUMNES: Eloi García Martín i Manuel Gil López

TUTOR: Hugo Doménech Fabregat

DATA DE LLIURAMENT: 23 de maig de 2014

ÍNDEX

1-Elecció del projecte

2-Processos de producció

2.1-Pre-producció

2.2-Producció

2.3-Pos-producció

3-Recursos utilitzats

4-Problemes detectats

5-Canvis en l'enfocament del projecte

6-Permisos requerits

7-Resultats obtinguts

8-Conclusions

1. Elecció del projecte

La idea d'escollir com a tema principal del reportatge l'emigració juvenil sorgeix per diverses raons. Havíem de triar un tema d'actualitat i considerarem l'èxode juvenil que es produeix en els últims temps com a un tema d'actualitat del que es podrien treure bones conclusions i que, a més, s'estava veient reflectit en els mitjans de comunicació. Per tant, en un primer moment la idea era que hi hauria un gran nombre de dades al nostre abast, la qual cosa facilitaria la fluïdesa del tema.

Havíem llegit moltes notícies sobre el tema, es parlava en la televisió, etc. i en totes es presentava el tema com a que els joves espanyols amb titulacions migren per que son requerits als països de destinació. Una vegada hem investigat en el tema amb mes profunditat ens hem adonat que la idea que els mitjans de comunicació generalista llancen en relació a la migració juvenil es troba sesgada i és incompleta. No es discrimina la població inmigrant que retorna al seu país d'orige, no es tenen en compte totes aquelles persones que migren sense deixar constància a les administracions (quasi el 70% dels joves que migren) i molts altres matisos que fan de la qüestió un problema major del que es presenta.

En el nostre cas, dos estudiants de periodisme que ens trobem en l'últim any de carrera, amb poques perspectives de futur i, tal vegada, tractant aquest tema podiem fer la nostra petita contribució per a acabar amb un problema humà que existeix des dels primers passos de la civilització, però que ningú vol sentir en les seues propies carns.

Així doncs, decidirem tractar el tema, per que ens queda molt proper, per que es tracta d'una injustícia que es deu denunciar públicament i per que ningú que marxa ho fa de bona gana.

2. Processos de producció

Hem seguit els processos de producció bàsics i en l'ordre necessari per a poder desenvolupar la temàtica de la manera mes correcta possible. En primer lloc, hem realitzat una exhaustiva preproducció de contacte amb fonts informatives i documentació de la que poguerem extreure la major quantitat de dades possible. Més tard, l'enregistrament d'entrevistes i recursos necessaris per a la elaboració de la peça audiovisual seguint les passes definides a la pre-producció. I finalment, la postproducció amb el muntatge, que ha requerit la utilització de diverses ferramentes informàtiques necessaries per a elaborar peces informatives propies que complementen la informació i la facen mes comprensible per al receptor del missatge comunicatiu.

2.1 Pre-producció

La preproducció ha estat la fase del projecte mes problemàtica. Tant per la documentació, com per l'accés a les fonts, que no sempre es troben disponibles quan el periodista vol fer us d'elles.

Respecte a la documentació, hem intentat buscar dades sobre l'economia castellonenca i dades sobre les migracions per contextualitzar la temàtica. En ocasions, la gran quantitat de dades a tenir en compte ha dificultat la tasca que ens havíem proposat, però amb les recomanacions dels experts en la matèria, com Serafí Bernat, hem pogut discriminar aquelles dades que distorsionen el resultat final de la estadística analitzada.

A més, també ens hem trobat dades que contradeien la nostra teoria inicial i que ens han fet variar certs aspectes del reportatge. D'una banda, el nombre d'emigrants en els últims anys era molt elevat, però el nombre d'emigrants amb nacionalitat espanyola era un percentatge molt baix respecte al total. És a dir, la majoria d'emigracions són retorns als seus països d'orige de emigrants que veniren a la província en un passat. Però també, ens hem trobat amb testimonis que ens han dit que ells no apareixen com a emigrants en les estadístiques perquè no estaven registrats en l'ambaixada o el consolat espanyol i, per tant, el nombre d'emigrants espanyols és molt més elevat al que diu l'INE. Açò ha fet la tasca un poc mes complicada del que havíem previst.

En quant a les fonts, en un primer moment sense haver presentat la idea de projecte, contactarem amb les fonts per veure si podem treure unes primeres conclusions que

declinaren el projecte o el feren anar endavant. Així doncs, al mes d'octubre i novembre ja havíem contactat amb la majoria dels testimonis i teníem una idea de les seves opinions i experiències com a immigrants. Algunes fonts han tingut que quedar-se fora per exigències de guió i alguns els hem afegit després. En aquesta primera presa de contacte no vam poder concretar dates, ni detallar-los les entrevistes perquè encara no sabíem si el projecte seria acceptat, ni com anàvem a enfocar el reportatge. Però, almenys, ja sabíem que podríem tenir fonts disponibles quan arribés el moment.

Una vegada acceptat el projecte i després de la primera tutoria amb Hugo Doménech, en la que ens va guiar cap a un enfocament clar, comencem a saber què volíem i amb qui havíem de parlar més exactament. És llavors quan parlem amb les fonts i intentem concretar dates per realitzar un calendari d'esdeveniments.

Va ser en aquest punt quan se'ns va complicar el reportatge perquè els testimonis no podien concretar cites per a dues setmanes més enllà. Aquest és un dels principals problemes que pot trobar el periodisme, les fonts tenen la seua vida i no sempre estan disposades a regalar part del seu temps a una tasca periodística de la que no van a beneficiar-se directament. Així, vam decidir concretar les cites que puguem per a evitar embolics i la resta aniríem atenent-les a mesura que les propies fonts estaven disponible.

La major dificultat la vam tenir a l'hora de trobar fonts acadèmiques expertes en la temàtica i interessades en participar i ajudar-nos en el reportatge. Pensem, principalment, en un sociòleg i un economista com a fonts acadèmiques necessàries per a desenvolupar el tema. Contactem amb professors de la Universitat Jaume I i de la Universitat de València, encara que s'escapés de la nostra zona temàtica, a diversos professionals no docents, etc. No vam obtenir resposta de quasi ninguna font a les que acudirem. En total, i de les moltes persones a les que demanarem ajuda, ens van contestar afirmativament tres. Un sociòleg expert en migracions, un historiador i un economista expert en la matèria.

Per sort, a l'economista arribem a través d'un company seu que ens ho va recomanar així i que acabaria sent la nostra font experta principal i una gran ajuda durant tot el projecte

gràcies als seus consells ja que es la seva predisposició a ajudar-nos sempre va ser positiva.

El sociòleg, al principi, semblava disposat a ajudar-nos però després d'una xerrada amb l'ens va facilitar informació però no va accedir a ser gravat. Un fet semblant va ocórrer amb l'historiador que després d'intercanviar diversos mails en el qual es disposava a ser entrevistat, es va tirar enrere quan va saber que el reportatge era audiovisual.

2.2. Producció

La producció l'hem realitzada amb el material disponible al LabCom de la UJI i amb càmeres DSLR de nova generació que graven vídeo en els moments en els que no hem tingut accés al material del LabCom i necessitavem sortir del pas ja que les entrevistes ja estaven concertades i no es podia demorar més la cita.

La fase de producció tampoc ha estat extremadament senzilla per l'ús de les càmeres, el material del que disposàvem, etc. La tasca tecnològica dintre de la cadena informativa no correspon del tot al àmbit periodístic, tot i que ens hem pogut sortir amb èxit de la majoria de desencontres amb la sort.

Per exemple, per a realitzar les entrevistes amb Skype i poder gravar-les és necessari tenir un coneixement exhaustiu de la ferrament informàtica QuickTime i les seves preferències de gravació de pantalla. Per no conèixer-les a fons, les dues primeres entrevistes realitzades mitjançant aquesta plataforma de comunicació no es van gravar amb audio, el que feia que pergueren tota la seva utilitat per al nostre projecte i ens obligaren a repetir-les poc mes tard.

Un altre problema que hem trobat, i que empiorarà en pocs anys, és la desaparició del format de gravació natiu de les càmeres que disposem al LabCom, el MiniDV. Es compleix trobar material en aquest format, ja que el estandar actual és de gravació sobre soports digitals sòlids, com poden ser les targetes SD o els discs durs.

També les restriccions en quant a la disponibilitat del material del LabCom i les seues limitacions de temps han fet més complexa la tasca d'enregistrament d'imatges. Inclús les condicions en les que aquest material es troba, com els micròfons de solapa, que ens

han obligat a repetir una entrevista amb Serafi Bernat per que no captaven el so correctament.

Ja esmenant el treball de carrer, hem de dir que ens hem adonat que per a realitzar una peça audiovisual amb un temps més extens obliga a tenir moltes més imatges de recurs. Així, obligats per les necessitats temàtiques que ens deien que la construcció i el taulell van ser els dos pilar fonamentals de la economia de la província, necessitavem tenir imatges al respecte i per això vam tenir que visitar una fàbrica de taulells i anar a la recerca d'edificis en construcció, molt escasos als nostres dies. Vam elaborar un “time-lapse”, o seqüència de molt de temps de gravació accelerada, al paratge natural de la Renegà per a utilitzar-lo com a introducció a la peça i presentar de gran a menut la ciutat de Castelló i la seva província. Aprofitant un viatge personal a un país estranger vam obtenir imatges de l'aeroport i la estació de tren, per a les quals hi havia que fer un desplaçament especial i una despesa de presupost inasumible. Per exemple, Aena permet la gravació de imatges a les seues instal·lacions previ pagament d'una taxa de 300 euros, per la qual cosa vam tenir que recurrir a la clandestinitat per a obtenir les imatges de l'interior de l'aeroport, en aquest cas el de Barajas.

2.3. Postproducció

La postproducció no ens ha comportat tants problemes, tot i ser necessària la utilització de gran nombre de ferramentes informàtiques professionals per a poder reflexar tot allò que ens havíem plantejat dintre d'una peça audiovisual de tan sols 15 minuts de duració. Per a elaborar les gràfiques s'ha fet necessari l'aprenentatge d'utilització de varies ferramentes molt diferents però imprescindibles per a procesar estadístiques i volums numèrics, base fonamental del periodisme de dades.

Per a poder fer més visibles totes aquelles dades estadístiques que hem anat recopilant hem utilitzat les ferramentes Numbers i Graphics, incloses dintre del sistema operatiu Mac OS X. Una vegada introduïdes les dades i elaborada la gràfica visual, havíem de traslladar-ho a format de vídeo mitjançant la infografia animada generada virtualment. Així, ens hem vist obligats a aprendre a utilitzar una de les ferramentes informàtiques més emprades pels canals de televisió actuals, el 'Adobe After Effects'. Aquesta complexa ferramenta permet generar volums virtuals i formes en 2 i 3 dimensions, i després animar-les amb moviment. Tot açò requereix d'un llarg procés d'aprenentatge i

el·laboració del material, que degut a la nostra inexperiència no ha quedat visualment hermós ni atractiu, però ens ha permès sintetitzar en 4 gràfics un volum d'informació que ens haguera dut molt més temps si l'haguérem explicat a través de la veu en 'off'.

Motion 5 ha estat la nostra ferramenta per a generar els rètols i gràfics de text que apareixen al video. Aquesta ferramenta complementaria al Final Cut X, a meitat de camí entre aquest i 'After Effects', permet personalitzar tot allò que implique efectes, generadors virtuals i textos dintre de Final Cut, el que ajuda a obtenir un resultat totalment exclusiu, allunyant-se de les plantilles bàsiques emprades en multitud de peces ja existents.

Tot a o ens obliga a tenir una m quina informàtica de nivell professional, que pugui processar tots aquests enormes fluxos d'informació en un temps més reduït, el que permet fer més eficient la tasca. En el nostre cas en particular, hem emprat un ordinador nostre per que les seues característiques de rendiment superen sobradament les dels ordinadors que tenim a la nostra disposició al LabCom, no per manca de potència, m s bé per manca de manteniment. Aix , amb l'ordinador a casa hem pogut realitzar molts més elements que conformen la peça final i dedicar-li molt més temps als detalls i possibles errades apreciables amb moltes visualitzacions.

3.-Recursos utilitzats

3.1-Per a la pre-producció:

Preparar un tema periodístic requereix la lectura de molta quantitat d'informació de la qual extreure algunes conclusions que puguin facilitar la comprensió de la realitat que ens rodeja a una part del públic de productes informatius audiovisuals.

Estudis sobre la temàtica, com els que ha realitzat el professor Andrés Piqueras sobre els fluxes migratoris a la província de Castelló. Altres dades, com poden ser estadístiques estimatives sobre població, atur, producció industrial i demés han estat altra de les tasques necessàries per a abordar un tema complex com aquest.

Tota aquesta informació ha estat més fàcil de processar mitjançant les ferramentes informàtiques que ens han permès observar les dades de forma gràfica i valorar amb millor perspectiva allò que està succeint.

-Per a la gravació:

En un principi vam pensar utilitzar les càmeres Z7 que disposa la UJI per la seva millor qualitat de gravació de vídeo i so. Però per falta de disponibilitat en moltes ocasions hem hagut de recórrer també a les Z1, amb similars característiques però amb una definició menor i menys possibilitat d'àudio. Aquestes dues càmeres han estat amb les quals hem gravat la gran part del reportatge, però en el període de Pasqua i al no poder tenir durant les vacances cap càmera, hem acudit a una Cànon DSLR D550 que també grava vídeo, però no àudio en qualitat professional. Aquest tipus de càmera no tenen la qualitat de les anteriors, sobretot l'àudio, per això les hem utilitzat per a imatges de recurs on solament havíem de recollir so imatge i alguns ambients de so. El principal problema oposat amb aquesta càmera era la falta d'estabilitat i el nostre pols pobre, ja que no disposàvem de trípode i, per tant, molts recursos es van haver de rebutjar per manca total de qualitat.

Per a les entrevistes a distància, hem utilitzat el 'Skype' i l'enregistrament de la pantalla de l'ordinador mitjançant 'QuickTime'. Així, es gravava la pantalla on apareixia la nostra font, encara que la qualitat de la imatge i de l'àudio no era tot lo bona que haguérem

desitjat. Però pensem que era la millor opció per donar veu a les fonts que viuen la situació actualment, els veritables coneixedors de la realitat.

Respecte a l'àudio, teníem penat utilitzar micròfons de solapa que a penes poden veure's en pantalla i recullen el so directament de l'entrevistat. Així ho vam fer la primera entrevista amb Serafín Bernat, però vam tenir el problema que els micròfons de la universitat, en moltes ocasions, no estan en les millors condicions (ja ens havia passat en altres treballs) i no va registrar l'àudio com desitjàvem. Per això, la resta de vegades, vam utilitzar micròfons de canó que solen donar menys problemes tot i que són més complexos d'utilitzar, per la seua direccionalitat i sensibilitat.

3.2-Per al muntatge:

El muntatge l'hem realitzat amb la ferramenta informàtica 'Final Cut X'. Els coneixements adquirits durant el transcurs del Grau en Periodisme UJI hem après les bases per a poder desenvolupar-nos amb naturalitat amb aquestos programes informàtics que no sempre són de fàcil utilització, i que requereixen d'una mínima experiència per a poder treure'ls un rendiment acceptable. Per exemple, la realització de càmeres lentes requereix d'uns coneixements específics de taxa de fotogrames per a evitar el degradat massiu de les imatges.

A més, hem tingut que invertir moltes hores en aprendre i fer funcionar 'After Effects' i realitzar les gràfiques animades que considerem imprescindibles per fer més fàcil i comprensible el reportatge. Al final, una imatge val més que mil paraules i amb una gràfica en moviment es podia apreciar millor moltes dades.

Per a l'enregistrament de la locució hem utilitzat els micròfons de les cabines de locució de la UJI, que ja sabíem utilitzar amb destresa després de quatre anys de carrera. Per sort, no hem hagut d'utilitzar els laboratoris de vídeo per a exportar els fitxers gravats a l'ordinador, gràcies a que disposàvem d'un ordinador semi-professional. Un cable 'firewire', quasi desaparegut del mercat, ens ha permès anar capturant els vídeos ràcticament en temps real, lo que facilita i agilitza molt la costosa feina del minutat. Això ens ha facilitat l'enregistrament i l'ús de les cintes i, per tant, ens ha estalviat

bastant temps, així com esbrinar aviat els errors comesos i les falles produïdes en diferents enregistraments.

Tot això ha estat l'utilitzat per al muntatge que ens ha portat un temps similar al de la resta de processos de producció. Tot i que la preproducció, amb tota la documentació i contacte amb fonts, ocupa bastants hores i l'enregistrament és costós; ha estat aquest darrer procés el que ha ocupat un nombre major d'hores, en gran mesura obligades pel desconeixement de ferramentes propies de viatgers estel-lars com 'After Effects', 'Motion 5', etc.

4.-Problemes detectats

Durant un treball d'aquesta envergadura és normal que sorgeixin diferents problemes i de diferents naturaleses. A poc a poc, en aquesta 'Memòria del TFG' han anat apareixent algunes diferents, les més destacades que ens han propiciat majors dificultats i ingèni per a poder sol·lucionar-les.

El principal problema que ens hem trobat ha estat de caràcter documental. Posseïem molta informació, a través de les estadístiques, llibres recomanats i altres, que no sabíem desxifrar perquè fos profitosa per al reportatge. A més, el tema era immens i no teníem clar per on enfocar el projecte, fins a la primera tutoria que decidim una forma, un enfocament i unes limitacions. Així, comencem a treballar sobre una quantitat d'informació més reduïda i més al nostre abast. Ens centrem a Castelló, l'economia provincial i els ciutadans d'aquesta terra.

La principal i major dificultat ha estat trobar i convèncer a fonts expertes en assumptes migratoris disposades a ajudar-nos davant de la càmera. Hem contactat amb diversos experts –sociòlegs, economistes, professors i directors de cursos d'assumptes migratoris, historiadors, autors de llibres relacionats, etc.- i solament Joan Serafi Bernat va estar disposat a ajudar-nos davant i darrere de la càmera. L'economista de la UJI ens va proporcionar informació rellevant i de molta utilitat i després va atendre les nostres preguntes davant de l'objectiu. No hem tingut tanta sort en altres casos. Un sociòleg es va disposar a ajudar, però tan solament ens va facilitar noms de llibres i estudis en una reunió que vam mantenir amb ell; no va voler aparèixer en pantalla per falta de temps.

Una vegada concretades les entrevistes, ens sorgien problemes relacionats amb la disponibilitat del material. En una ocasió, amb la càmera i complements reservats, no ens van poder donar el material perquè no estava disponible. Els tècnics es van excusar en fallades al programa informàtic del 'LabGest'. Altres vegades, fins i tot no hem pogut ni arribar a reservar el material i, per tant, hem hagut de cancel·lar en diverses ocasions diverses entrevistes, fet que no agrada als entrevistats.

També hem tingut problemes tècnics propis. En una altra entrevista, la cinta estava espatllada i vam perdre mig enregistrament. En dues ocasions, no gravem bé les entrevistes via Skype i va caldre repetir-les. Per moments, hem pensat que no podríem

acabar el projecte a temps per a la primera convocatòria. És complicat, realitzar el projecte en condicions, amb les setmanes de Magdalena i Pasqua pel mitjà, que són diverses setmanes pràcticament perdudes per no poder disposar del material audiovisual.

5.- Canvis en l'enfocament del projecte:

En la primera fase de documentació esbrinem que són molts els emigrants en els últims anys i que el saldo migratori ha donat un gir espectacular, passant d'un any per a un altre a estar en el punt més alt de la història a estar en xifres negatives. En les primeres setmanes, pensàvem que anàvem pel camí correcte i que les estadístiques recolzaven la nostra hipòtesi: en els últims anys s'han hagut de marxar molts joves per falta d'oportunitats laborals.

Però després de la primera entrevista amb Serafin i el seu punt de vista, ens va canviar l'enfocament i comencem a dubtar del vist fins llavors. L'economista assegurava que molts joves partien, però que era un nombre poc representatiu del total de les emigracions, ja que la majoria era anteriors immigrants que ara retornaven al seu país. Corroborem les seves paraules amb l'INE i tenia raó. Tan sol un 10% dels emigrants dels últims anys eren espanyols joves, la resta eren tornades al seu país d'origen. Això va truncar els nostres plans i idea inicial i intentem buscar un altre enfocament al reportatge, sense donar tanta importància i preocupació a l'emigració juvenil.

Amb aquesta idea comencem a entrevistar als espanyols emigrants, però a cadascun que els dèiem que les xifres de joves emigrants són ridícules o molt baixes, ens deien el mateix: “És normal, la majoria d'espanyols fos del país no està en les estadístiques. Per a això és necessari registra't en l'ambaixada del país quan arribes a la teva destinació i no ho fa ningú”. Tan sol, una de totes les nostres fonts estava registrada en l'ambaixada i afirma que perquè li va ocórrer un contratemps i li van obligar a fer-ho.

Per tant, després de les paraules dels entrevistats, vam tornar a l'enfocament inicial, deixant clar que la majoria d'espanyols que emigren no estan registrats en cap estadística. Per això, la xifra d'emigracions encara és major al que pensàvem en un inici.

6.-Permisos requerits:

Per a l'enregistrament en estacions de tren i aeroports hem hagut de demanar diferents permisos. Així, en les estacions de tren vam haver d'emplenar un formulari en el qual s'especificava quin era el nostre projecte, que era un treball docent o formatiu i donàvem les nostres dades. Aquest formulari calia enviar-ho a la següent adreça: rodajes@adif.es.

En el cas de l'aeroport, trobem que per les Illes Balears, Tenerife i alguna altra terminal cap a mancada permís, però en el cas de València no trobem informació específica i cap tipus de formulari o petició. D'aquesta manera, contactem amb vlc_informacion@aena.es i baldo@e-externas.aena.es i ens facilitaren la informació necessària, així com la taxa de 300 euros necessària per a qualsevol gravació audiovisual en recinte aeroportuari. Degut a aquest impediment de pressupost vam aprofitar un viatge personal a un país estranger er a obtenir algunes imatges a l'aeroport de Barajas.

També valorem demanar permisos per als drets d'explotació de les cançons que usem: Violeta Parra-Maleeixo el Sant Cel, Juanito Valderrama- "El emigrante", Mercedes Sosa-"Todo cambia" i Joan Manuel Serrat-"Nací en el Mediterráneo". Però després de buscar i intentar trobar la manera de fer la petició a la Societat d'Autors SGAE, pensem que no seria necessària ja que el projecte no anava a tenir una difusió pública ni retribució econòmica, per tant es perd l'ànim de lucre del producte audiovisual.

7.-Resultats obtinguts:

Abans d'enumerar els resultats obtinguts, és necessari destacar els objectius que preteníem aconseguir abans de començar a realitzar el treball:

1. Explicar una realitat que, cada vegada més, està present en la societat castellonenca, eminentment receptora d'immigració durant els últims 20 anys.
2. Desmitificar el possible dramatisme o triomfalisme del moviment migratori de joves castellonenc.
3. Explicar i comprendre com i perquè comencen a emigrar milers de joves en els últims anys.
4. Relatar experiències en primera persona, amb dos objectius: 1 per conèixer de primera mà la situació de la joventut, els seus problemes, preocupacions, la seva visió del futur, etc. 2 perquè serveixin d'exemple a altres persones que tinguin la intenció d'emigrar, és a dir, perquè altres persones amb les mateixes intencions descobreixin amb què es van a trobar, quins requisits s'han de complir, que dificultats van a tenir, etc.
5. Tractar d'esbrinar quins són les condicions i possibilitats laborals en altres països desenvolupats o en vies de desenvolupament.
6. Descobrir i esclarir si el futur de la joventut d'Espanya passa per emigrar per poder treballar i viure dignament.

Amb el treball realitzat, considerem que l'Objectiu 1 l'hem aconseguit, perquè hem explicat aquest fenomen, amb una important base de context i a través d'un expert i diversos testimoniatges. D'aquesta manera, també complim l'Objectiu 4 de donar veu a aquelles persones que estan fora d'Espanya i que són en el nostre reportatge la part més important i de més pes.

Així, respecte a l'Objectiu 2, ens hem adonat que pocs joves emigrants aconsegueixen treballar en algun lloc relacionat amb els seus estudis o en una tasca similar o específica de la seva formació. Tan sol seria el cas d'alguns enginyers i treballadors sanitaris. Encara així, hi ha molts enginyers que emigren i treballen en una labor poc remunerada i d'escassa qualificació. Per tant, la majoria de joves emigrants aconsegueixen treball a l'estranger, però solament un nombre molt reduït ho fa de la seva especialitat. Per tant, poc joves arriben a triomfar i, d'aquesta manera, tots amb els quals hem parlat tenen pensat tornar. Uns afirmen que tornaran quan la situació econòmica i laboral a Espanya i

Castelló millori, uns altres quan hagin aconseguit un bon nivell d'anglès, però tots desitgen tornar a Espanya, fins i tot havent-hi oposat treball i parella en la seva nova destinació. Uns altres ja han tornat.

Respecte a l'Objectiu 3, explicar perquè es marxen molts joves, hem arribat a la conclusió que la majoria de les emigracions es produeixen per falta d'oportunitats al mercat laboral espanyol. Així, totes les nostres fonts van partir pel mateix motiu: a la recerca d'un treball i, com a complement, per aprendre l'idioma d'un altre país. Tots els entrevistats han trobat treball i ens han explicat que el mercat i les oportunitats laborals són majors a Anglaterra, França, Irlanda que a Espanya. “Si cerques sempre trobaràs algun treball, encara que el teu nivell d'anglès encara sigui baix”, ens explicava una periodista a Londres que treballa en l'administració d'un hospital.

Per tant, respecte a l'Objectiu 5 i, segons, les nostres fonts, el mercat laboral espanyol està un esglau per sota de llois països d'Europa del nord i, per tant, aquesta regió és una alternativa a l'escassetat d'oportunitats a Castelló. Encara així, les condicions laborals no són molt millor que a Espanya. La majoria d'espanyols tenen treballs poc remunerats, allunyats de la seva formació i amb poques possibilitats d'ascendir. Així i tot, tots coincideixen en el respecte a l'horari de treball i a la vida personal i social de cadascun.

En referència a l'Objectiu 6, és clar que emigrar no és l'única solució, però si és una alternativa si a Espanya no hi ha oportunitats. D'una altra forma, no és una opció per viure dignament perquè la majoria d'entrevistats afirmen merèixer un treball millor i esperen trobar-ho en la seva volta a Espanya.

Altres resultats obtinguts han estat:

Les conseqüències d'aquesta emigració per a Espanya són negatives. Tots els entrevistats i els experts coincidien que aquests joves han suposat una despesa per a Espanya durant anys, sobretot en educació i formació. I, en aquests moments, són inversions perdudes perquè estan treballant fora de casa i no contribueixen a l'economia espanyola, sinó que tributen als seus països de destinació. Per tant, Espanya no guanya gens d'aquestes emigracions, perquè tampoc s'estan formant més i millor, ja que la gran majoria no treballa en el seu sector d'estudis i formació. Podem concloure que són inversions perdudes, ara com ara, per al país.

El nombre d'emigrants és més tràgic que el que representen les enquestes. Els nostres testimoniatges ens han explicat que hi ha molts més emigrants dels quals teníem explicats, perquè la gran part no estan registrats. Així, la noia que treballa a l'hospital de Londres ens advertia: “Aquí hi ha espanyols pertot arreu, vagis al 'McDonald's', al 'Burger King', franquícies de restaurants, etc., fet que al principi li va impactar molt. I la majoria que conec no estan registrats en l'ambaixada, per tant no figuren en les vostres enquestes”.

Finalment, també ens hem adonat que tots –o la majoria- els emigrants espanyols són titulats. Els nostres testimoniatges tots posseeixen una carrera i, segons ells, tots els seus coneguts també. Acaben les carreres o perden el treball i es veuen sense cap oportunitat que no sigui marxar-se del país.